

CONSIDERAȚII DE ORDIN METODOLOGIC PRIVIND REALIZAREA REPERTORIULUI ARHEOLOGIC JUDEȚEAN

DE

ALEXANDRU PĂUNESCU, PAUL ȘADURSCHI, VASILE CHIRICA

Primele încercări de realizare a unor repertorii arheologice sînt legate de numele marelui om de cultură Alexandru Odobescu care a valorificat prin publicații cele dintîi rezultate ale răspunsurilor la chestionarul adresat intelectualității sătești a vremii (*Rămășițele antice din județul Dorohoi*, 1871, și *Antichitățile județului Romanți*, 1877—1878). În aceste răspunsuri găsim primele elemente ale unor lucrări de acest gen.

Acest efort este continuat apoi cu mai multă rigoare științifică de unul dintre pionierii arheologiei românești Pamfil Polonic, care în calitate de colaborator al lui Grigore Tocilescu, identifică numeroase vestigii aparținînd diferitelor epoci istorice (vezi P. Polonic și Gr. Tocilescu, manuscrise, Academia R.S.R.). Pentru Transilvania este necesar să amintim numele lui Karl Gooss, iar pentru Banat cel al lui Milleker Bódog.

În primul deceniu al secolului nostru, Iuliu Marțian publică în limba germană repertoriul descoperirilor arheologice din Transilvania (1909) republicat apoi în românește, amplificat, în anul 1920. Mai tîrziu Marton Roska strînge într-o lucrare de mare utilitate (*Thesaurus Antiquitatum Transsilvanicarum, I—Praehistorica*, Cluj, 1942) descoperirile „preistorice” din întreaga zonă intracarpatică.

După cel de-al doilea război mondial, Academia Română, reorganizată în anul 1948, a luat inițiativa, în anul următor, alcătuirii unui Repertoriu arheologic al României, a rămas încă inedit, la care timp de aproape un deceniu au lucrat circa 40 de cercetători de la institutele de specialitate din București, Cluj-Napoca și Iași. Astfel, pentru întocmirea celor aproximativ 30 000 de fișe de excerptare pe baza cărora s-au redactat cele circa 5 500 articole (voci—sate), s-a folosit toată bibliografia accesibilă pînă la acea dată ca de pildă, periodicele românești și străine, diversele lucrări cu caracter monografic, manuscrisele P. Polonic și Gr. Tocilescu, dicționarele istorico-geografice și topografice, diferitele acte referitoare la descoperiri aflate în arhivele statului din întreaga țară și Muzeului național de antichități, gazetele, notele personale ale unor cercetători reprezentînd investigații de teren, în muzee sau în colecții particulare etc. Fiecare din aceste voci conține una sau mai multe descoperiri făcute pe teritoriul satului respectiv precum și o bibliografie, de cele mai multe ori exhaustivă.

Totuși, cantitatea uriașă de informație arheologică, rezultat al cercetărilor intensive din ultimele decenii, complexitatea problematicii, la care se adaugă și dificila coordonare a datelor existente a făcut ca acest proiect îndrăzneț să nu poată fi realizat.

Ca urmare, s-a ajuns la ideea alcătuirii unor repertorii pe zone mai restrinse, mai precis pe unități administrativ-teritoriale (județe) în forma lor din 1968.

Realizarea unei lucrări de asemenea proporții cum a fost *Repertoriul arheologic al județului Botoșani* a necesitat o cercetare complexă și totodată dificilă, atât sub raportul investigațiilor de teren și implicit al prelucrării și ordonării materialului arheologic descoperit, cât și sub raportul documentării bibliografice¹.

Structura unei asemenea lucrări trebuie să cuprindă următoarele părți :

1. Repertoriul așezărilor ;
2. Repertoriul localităților ;
3. Indicele așezărilor și al localităților

Prima parte va fi precedată de o introducere, un istoric al cercetărilor, de unele considerații de ordin fizico-geografic privind teritoriul județului, precum și de un capitol cuprinzând considerații generale de ordin arheologico-istoric referitoare la zona cercetată, începînd cu cele mai vechi urme de locuire descoperite (eventual paleolitice) și sfîrșind cu cele medievale tîrzii.

În vederea realizării primelor două mari părți și îndeosebi a repertoriului așezărilor, este necesar să se folosească informațiile foarte utile din fișele-articol (aflate în manuscris la Institutul de arheologie din București, iar fișele pentru Transilvania la Cluj-Napoca) ale Repertoriului arheologic al României, precum și întregul material arheologic publicat sau nepublicat, recoltat pînă în prezent prin descoperiri intimplătoare, cercetări de teren și săpături sistematice. De asemenea, se vor utiliza și numeroasele informații primite de la localnici care vor trebui verificate pe teren de către colectivul respectiv. Aceste informații pot fi obținute pe baza răspunsurilor la formularul-chestionar întocmit de colectivul redacțional și difuzat (recomandîndu-se totodată și sprijinirea acțiunii de depistare și de valorificare științifică a punctelor arheologice, a obiectivelor descoperite sau a colecțiilor realizate pe raza satului sau comunei respective), directorilor de școală sau de cămine culturale și îndeosebi profesorilor de istorie-geografie. Chestionarul va trebui să cuprindă următoarele rubrici :

- Comuna ;
- Satul.

1. Ce se știe despre întemeierea satului ? Prima atestare documentară ;
2. Ce nume a mai purtat satul în trecut și pentru ce perioadă a avut fiecare nume ;
3. Ce urme de cultură materială se găsesc pe raza localității (obiecte de piatră, ceramică, vase, obiecte de metal, monede, morminte etc.) ;
 - Denumirea locului (veche, actuală) ;
 - Denumirea punctului (veche, actuală) ;
 - Poziția geografică (precizarea topografică) a punctului sau punctelor (se va întocmi eventual o schiță a zonei, cu indicarea punctului sau a punctelor) ;
 - Anul în care s-a făcut descoperirea și cu ce ocazie ;

¹ Al. Păunescu, P. Șadurschi, V. Chirica, *Repertoriul arheologic al județului Botoșani*, I—II. București, 1976.

- Cine a făcut descoperirea (numele informatorului);
- Condițiile de găsimă;
- Ce s-a descoperit (descrierea materialului);
- Unde se află materialul.

4. Dacă pe raza localității există movile :

- numele acestor movile;
- numărul lor;
- forma și mărimea (dimensiuni, diametre, înălțime);
- modul în care sint dispuse (în șir etc.) și unde (pe culme de deal, în șes etc.);
- se va face, dacă este cazul, o schiță a lor;
- dacă există legende despre aceste movile;
- starea lor actuală.

5. Ce colecții există în localitate :

- de arheologie;
- de numismatică;
- de cine sint realizate;
- unde se păstrează (școală, cămin cultural, colecție particulară etc.).

6. Alte observații :

- nume de locuri și văi care poartă denumiri de siliști, bordeie, cetățui, șanț, val etc.;

7. Numele și calitatea persoanei sau persoanelor care a completat sau au completat chestionarul.

Răspunsurile obținute prin completarea acestor chestionare vor contribui, fără îndoială, la îmbogățirea numărului de așezări sau a movilelor încă necunoscute etc., precum și la descoperirea de noi piese arheologice găsite întâmplător și aflate, în cele mai multe cazuri, în colecții școlare.

În felul acesta se va putea realiza un bogat material documentar care să cuprindă informații de ordin arheologic (așezări descoperite în urma cercetărilor de teren sau prin săpături sistematice, publicate sau nepublicate, obiecte găsite întâmplător, semnalări de puncte sau de obiecte etc.) și istoric (prima și ultima atestare documentară a satului, denumiri vechi purtate de sat etc.) la care se vor adăuga și hărțile comunale întocmite, cu toate elementele de toponimie minoră (nume de dealuri, de văi etc.).

Fișele cuprinzând acest material documentar vor fi repartizate pe comune (comuna fiind luată ca unitate administrativ-teritorială) și înscrise în dosare sau în fișier. Pe dosar sau în fișe se vor numerota în ordine alfabetică toate satele pendinte de comuna sau orașul respectiv; pentru aceasta se va folosi *Indicatorul localităților din România*, București, 1974, precum și alte eventuale completări apărute în Buletinul oficial după perioada 1968.

De pildă, comuna Hlipiceni poartă (în numerotarea alfabetică a comunelor) cifra romană XXXI. Satele de pe teritoriul ei vor fi numerotate cu cifre arabe :

1. Hlipiceni (satul, reședință de comună);
2. Dragalina;
3. Victoria.

Punctele arheologice descoperite pe teritoriul acestor sate vor căpăta câte o literă mare latină. De exemplu punctul „La Movilă” de pe teritoriul satului Hlipiceni, comuna Hlipiceni se va întâlni în Repertoriul așezărilor la XXXI.1.A.

Fișa de teren care va fi întocmită de către *colectivul repertoriului arheologic* (= CRA) trebuie să cuprindă următoarele puncte :

— Poziția geografică a punctului respectiv (precizări topografice, orientare, distanță față de un punct fix). Se pot considera ca puncte fixe anumite clădiri mari, cum ar fi școala, biserica, grajdurile sau complexele C.A.P., ferma de stat, stația de pompare etc., situate în vatra satului, în marginea acestuia sau la o anumită distanță de sat.

Cu cât precizările topografice sînt mai detaliate cu atît punctul arheologic va fi mai ușor de identificat și verificat în teren.

— Descrierea din punct de vedere geografic sau geomorfologic a locului unde se află așezarea (dacă așezarea este situată pe terasa inferioară, mijlocie a riului, pe un interfluviu, pe un pînten de deal, pe un martor de eroziune etc.). Acolo unde este cazul, de obicei în malurile surpate ale teraselor, se va căuta să se facă și descrierea stratigrafică a succesiunilor de depuneri, urmărindu-se chiar conturul gropilor de bordeie, întocmirea unor schițe etc.

— Întinderea aproximativă a așezării.

— Descrierea diverselor materiale arheologice recoltate de pe terenul respectiv, răscolit cel mai des de arături. Uneori vor fi consemnate și alte observații privind : conturul unor gropi de bordeie, locuințe cu sau fără platforme, adîncimea șanțurilor de apărare și înălțimea valurilor etc.

— Încadrarea culturală a materialului recoltat.

— În cazul movilelor, se va preciza poziția lor (ele aflîndu-se fie izolate, fie grupate sau înșiruite de obicei pe culmea dealurilor) forma și mărimea lor (diametrul, înălțimea).

— Numele persoanei care a făcut descoperirea și anul descoperirii.

— Numele persoanelor care au format colectivul în cazul așezărilor săpate sistematic ; anii cînd au avut loc cercetările.

— Dacă punctul semnalat a fost verificat de CRA, se va menționa „Cercetare CRA” și data. Dacă semnalarea nu a fost verificată se va specifica „Semnalare neverificată de CRA”.

— În cazul în care punctul semnalat, cunoscut prin cercetări de teren sau prin săpături sistematice a fost deja publicat, atunci se va indica bibliografia în întregime sau selectivă.

— Starea de conservare a așezării : bună, relativ bună, periclitată (de construcții, de lucrări de hidroameliorații alunecări de teren) și eventual dispărute ca urmare a acoperirii lor de apele lacului de acumulare.

— În cazul colecțiilor școlare, a muzeelor satești sau a colecțiilor particulare, se va căuta să se facă o descriere a întregului material aflat în aceste colecții, precizîndu-se locul de descoperire, denumirea lui, specificîndu-se totodată persoana care a oferit informațiile.

Pentru o mai bună evidență a acestor obiective se va face o inventariere a lor atît pe piese, cit și în registrul-inventar în care se va preciza denumirea punctului, anul descoperirii, numele descoperitorului, descrierea sumară a obiectului (dimensiuni, mod de realizare, materia primă utilizată etc.), încadrare cultural-cronologică.

— Cartarea pe harta comunală a punctului descoperit (de obicei în cazul punctelor verificate de CRA). Punctul respectiv va căpăta la legendă același număr aflat în paranteză pe fișă. Dacă punctul nu a fost cartat, fie datorită faptului că nu a fost verificat de CRA, fie că nu a fost suficient de bine descris din punct de vedere al poziției sale geografice, atunci se va menționa atât la legendă, cât și în fișe „necartat”.

— Numărul de inventar și locul de conservare a materialelor recoltate de CRA sau de alți descoperitori.

Pentru materialul arheologic recoltat de CRA în urma cercetărilor de teren, se va căuta să se aplice acel sistem în care obiectele găsite într-un punct să-și găsească un loc precis în depozit, întilnindu-se în mod obligatoriu cu descoperirile precedente din același loc.

Se va căuta totodată ca materialul să se grupeze și teritorial pe comune și sate. Astfel, fiecare localitate va primi un anumit cod. De pildă în cadrul comunei Hlipiceni satele componente vor primi, în ordinea lor alfabetică, o cifră de ordine : XXXI.1 — Hlipiceni ; XXXI.2 — Dragalina ; XXXI.3 — Victoria.

EVIDENȚA MATERIALULUI DESCOPERIT

Evidența obiectelor descoperite prin cercetări de teren — cunoscute și sub numele de periegheze — are în primul rînd o valoare documentară, cele mai multe din ele (cum ar fi de pildă fragmentele ceramice, piesele de silex atipice sau cele nefinisate etc.) neprezentînd un interes expozițional. Evidența unor asemenea obiecte se va ține într-un registru special în care, în prima parte, vor fi trecute toate localitățile cu codurile lor, păstrîndu-se loc în dreptul localităților respective pentru a se trece numărul sub care a intrat materialul în depozit.

În partea a doua a registrului se va înscrie, în ordine, materialul descoperit, acesta primind același număr, de pildă : P. 105, (adică Periegheză 105) și anume toate fragmentele ceramice recoltate de exemplu în punctul „La Movilă” aflat pe teritoriul satului Hlipiceni (comuna Hlipiceni), culese în urma cercetării de teren efectuată de CRA în anul 1974.

Dacă în anii următori se vor mai face și alte cercetări în acest punct „La Movilă”, atunci toate materialele care se vor culege vor primi numerele de ordine care vor urma atunci, de exemplu P. 610 etc.

În afară de numărul curent, notat începînd cu P. 1, în cea de-a doua parte a registrului se vor completa rubricile : localitatea, comuna, punctul, cine a dat informația, cine a efectuat cercetarea de teren, data, ce reprezintă materialul recoltat, încadrare culturală, cine a făcut încadrarea, starea de conservare a punctului, locul materialului în depozit. De exemplu la XXXI.1.A — P. 105 Hlipiceni (comună), Hlipiceni (sat) „La Movilă”, prof. Froicu Petre, cercetare CRA, 1974, fragmente ceramice Cucuteni B, Noua, hallstatt timpuriu, sec. III — IV e. n. și VIII — XI, CRA, S. Morintz, V. Spinei, D. Teodor, stare bună, XXXI. 1.

După ce materialul din punctul „La Movilă” care cuprinde, de pildă, 110 fragmente ceramice, a fost marcat cu sigla P. 105/1 — P. 105/110, se va pune într-o cutie ce va fi așezată în rafturile depozitului pe locul XXXI. 1 (a XXXI-a comună și primul sat în cadrul comunei respective).

Astfel, cercetătorul care s-ar referi într-un studiu la materialul din punctul „La Movilă”, făcând încadrarea cronologică ar trebui să indice că din acest punct s-au recoltat fragmente ceramice atribuite culturii Cucuteni (P. 105/1 — 27), culturii Noua (P. 105/28 — 54), hallstattului (P. 105/55 — 83), sec. III—IV (P. 105/84 — 98), sec. VIII — IX (P. 105/99 — 104) și eventual fragmente incerte (P. 105/104 — 110).

În acest fel, fiecare piesă descoperită se individualizează, nemai-putându-se crea confuzii.

Pe cutie vor fi trecute datele esențiale :

HLIPICENI, „La Movilă”, 1974,

passim, inv. P. 105, XXX. 1.

Dacă numărul de inventar ne indică unde să deschidem registrul, în schimb codul trecut în casetă fixează locul cutiei cu materiale în depozit. În această situație eventualele modificări ale împărțirii administrativ-teritoriale, trecerile de sate de la o comună la alta nu ar produce greutăți, singurele schimbări constind din regruparea cutiilor și modificarea codului localităților.

În ceea ce privește întocmirea fișelor obiectelor descoperite atât prin cercetări de teren, cât și prin săpături sistematice — bineînțeles a obiectelor care prezintă interes științific și expozițional sau numai științific — este necesar să amintim că trebuie să se țină seama de toate datele menționate mai sus, inclusiv indicația care se referă la poziția imaginii piesei respective pe clișeu și a locului acestuia în fototecă.

Așa cum s-a arătat mai sus, pentru o bună repertorizare a așezărilor, este necesar ca investigațiile de teren să se facă de așa natură încât să nu rămână nici o porțiune de teren necercetată. Numai așa se vor putea verifica toate punctele semnalate în chestionarele amintite, în răspunsurile la chestionarul Odobescu sau în manuscrisele lui P. Polonic, Gr. Tocilescu și alții.

De aceea este necesar să se treacă la fotografierea tuturor așezărilor depistate. Se va căuta ca în obiectiv să se cuprindă o zonă cât mai largă, în așa fel încât punctul arheologic, indicat cu o săgeată să se afle spre centrul imaginii.

Fotografia respectivă va purta același număr cu care punctul apare în legenda hărții.

Astfel, la fișa punctului respectiv din repertoriul așezărilor se va mai adăuga după numărul de inventar al materialului arheologic descoperit și numărul imaginii și clișeului aflat în fototecă.

Pentru ca repertoriul unui județ, deci implicit Repertoriul arheologic al României, să fie mereu actual, este necesar ca fișierile respective, atât cel de la muzeul județean sau din centrul provinciei istorice respective (Iași, Cluj-Napoca etc.), cât și cel de la București să se îmbogățească permanent cu noi puncte arheologice și cu cele mai recente informații bibliografice.

Pentru aceasta este necesar să existe o legătură permanentă între colectivul (din muzee și din institutele de cercetare) care a redactat repertoriul și profesori, învățători etc. din toate satele județului. Astfel, cercetătorii și muzeografilor interesați de o anumită epocă sau de o anumită cultură ce a evoluat în zonă, vor aduce, prin investigațiile lor, importante contri-

buții la îmbogățirea numărului de așezări sau la precizarea încadrărilor culturale a materialului recoltat.

Se va căuta, de asemenea, ca volumul cu text al repertoriului să fie însoțit și de o bogată ilustrație cu material tipic, de preferință inedit. Totodată s-ar putea trece la întocmirea unui atlas arheologic și istoric al județului. Acesta va trebui să cuprindă hărți, pe epoci și culturi, cu toate punctele arheologice cunoscute însoțite bineînțeles de texte explicative.

În ceea ce privește materialul arheologic tipic, descoperit în urma cercetărilor de teren și aflat atît în colecțiile muzeului județean, cît și în colecțiile școlare sau chiar particulare, este necesar ca el să fie valorificat cît mai repede.

De pildă, în seria *Inventaria Archaeologica* se vor putea publica diverse depozite de obiecte, descoperite în complexe închise.

Este necesar să relevăm că în afară de valoarea științifică a acestor descoperiri, în reconstituirea cît mai exactă a trecutului istoric din zona respectivă, un rol tot atît de important îl joacă și depistarea, cartarea și menționarea de fiecare dată a stării de conservare a tuturor punctelor arheologice. Amintim că prin *punct arheologic* înțelegem fie o așezare sau necropolă, fie o fortificație, val de pămînt, movilă etc. Aceste puncte pot fi depistate fie în urma unor săpături sistematice sau a unor cercetări la suprafața solului (mal surpat etc.), fie a unor săpături făcute cu scopuri edilitar-gospodărești, lucrări de hidroameliorații etc. Descoperirile cu totul întâmplătoare de obiecte de piatră, metal, monede, morminte izolate vor trebui verificate prin săpături, pentru a se putea preciza dacă ele fac parte din așezări sau necropole ori sînt simple puncte cu descoperiri de obiecte pierdute sau îngropări fortuite în cine știe ce împrejurări. Evidența strictă a stării lor de păstrare ne îngăduie să intervenim prompt atunci cînd o așezare sau o movilă este amenințată de diverse lucrări de hidroameliorații, agricole, amenajări de drumuri, de construcții edilitar-gospodărești etc. Să nu uităm că la acestea se mai adaugă și amenajarea unor mari lacuri de acumulare care, prin dimensiunile lor, vor acoperi pentru totdeauna zeci și zeci de așezări străvechi.

Din aceste considerente sarcina primordială este de a executa în punctele amenințate a fi distruse săpături de mai mică sau mai mare amploare pentru ca, astfel, să fie salvat de la pieire acest inestimabil documentar istoric.

De asemenea, este necesar să mai amintim că absența din repertoriu a unor sate trebuie pusă pe seama nedepistării sau nesemnălării în primul stadiu sau în primele stadii ale cercetării a unor puncte arheologice aflate pe teritoriul acestor localități. Din acest considerent satelor nementionate în repertoriu, le vor fi rezervate numerele respective rămînînd ca pe viitor cercetările să permită sau nu descoperirea de noi puncte arheologice pe teritoriul acestora.

În privința celorlalte obiective arheologice, cum ar fi movilele sau valurile de pămînt etc., ele vor trebui să primească numărul în continuarea celui pe care-l poartă alfabetic ultimul sat component al comunei sau orașului, pe teritoriul cărora au fost identificate aceste obiective. Reamintim totodată că fișa arheologică a localității respective se va încheia, acolo unde

e cazul, cu prezentarea colecțiilor școlare (unele din acestea putînd fi adevărate muzee sătești) sau cu cea a colecțiilor particulare, care cuprind un număr mai mare sau mai mic de obiecte descoperite, de regulă, pe teritoriul satului sau comunei în care se află păstrate.

REPERTORIUL LOCALITĂȚILOR

În cea de-a doua parte a lucrării, deci în repertoriul localităților, se vor prezenta alfabetic toate localitățile existente și dispărute din județ, a căror vechime este anterioară anului 1800.

Ele s-ar putea grupa în următoarele categorii :

— sate sau cătune dispărute, neidentificate ;

— sate sau cătune dispărute sau care și-au schimbat numele, neidentificate (unele din ele putînd fi localizate, precis sau cu probabilitate pe teritoriul actual al unei comune) ;

— sate sau cătune desființate, dar înglobate la alte sate sau orașe, unele din ele devenind cartiere ;

— sate sau cătune desființate, sau dispărute (ori în curs de dispariție), ca urmare a sistematizării sau a unor lucrări hidrotehnice etc. ;

— sate aparținînd în prezent unei comune sau unui oraș.

Așa cum s-a arătat, la întocmirea repertoriului localităților se va folosi *Indicatorul localităților* din 1974 iar realizarea hărților comunale se va face pe baza hărților județene publicate de I.G.F.C.O.T. la scările 1/100 000 ; 1/200 000. Alte detalii de teren se vor putea lua după hărțile topografice la scara 1/25 000, 1/5 000, după fotografiile aeriene sau după alte hărți locale mai vechi.

La identificarea satelor și cătunelor desființate sau dispărute în secolele XIX — XX se vor consulta vechile dicționare geografice județene, sau *Dicționarul topografic și statistic al României* (D. Frunzescu, București, 1872), *Marele dicționar geografic al României* (vol. I — V, București, 1898 — 1902), *Dicționarul istoric, arheologic și geografic al României* (O. G. Lecca, 1937) și altele.

În ceea ce privește satele mai vechi decît secolul al XIX-lea, ne referim atît la cele dispărute în decursul secolelor, cît și la cele existente astăzi, se va căuta să se realizeze o fișă mai completă, care să cuprindă :

— Denumiri vechi sau denumirile anterioare purtate de satul respectiv ;

— Mențiuni documentare, dîndu-se de obicei cel puțin două mențiuni, prima reprezentînd cea mai veche atestare documentară a satului cunoscută pînă în prezent, iar cea de-a doua, ultima mențiune consemnată în documente, sau în hărți vechi.

Totuși, la unele sate ar putea exista și o a treia mențiune, ea apărînd numai în cazul în care prima atestare este îndoielnică sau în cazul în care la un anumit an satul era deja menționat ca siliște.

Pentru precizarea mențiunilor documentare va fi necesar să se cerceteze toate documentele medievale publicate sau nepublicate, aflate în arhive, recensămîntele populației (cum ar fi cel al Moldovei din anii 1772 — 1774), catagrafii etc., precum și hărțile vechi (ca cea a lui Dimitrie Cantemir sau a lui F. G. de Bawr) austriece, rusești etc.

— Observații referitoare la încercarea de identificare a vetrelor vechi de sate, menționate în documente cu așezările feudale (siliștile) descoperite de regulă în apropierea sau chiar pe actuala vatră a satului respectiv și datate pe baza resturilor de cultură materială (în special a ceramicii), fie în secolul (perioada) care coincide cu prima atestare documentară, fie anterioară sau posterioară acesteia. De asemenea, numeroasele toponime sau hidronime ca de pildă Dealul Săliștea, Valea sau Piriul Săliștea, ne vor putea permite atât depistarea multor așezări, cât și identificarea unor sate vechi dispărute.

— Ultima parte a fișei o constituie bibliografia, care la unele sate este completată și cu numărul fișei din repertoriul așezărilor (în cazul în care vatra vechiului sat a fost identificată cu siliștea depistată în urma investigațiilor de teren).

Pe baza acestor date o fișă a unei localități s-ar putea prezenta astfel :

Hlipiceni, sat comună (1968).

Denumiri vechi : Hlipiceni, Hlibiceani, Slobozia-Hlipiceni.

Mențiuni documentare (sau prima mențiune doc.): 7 mai 1546.

DIR, A, Moldova, XVI, v. I, p. 492—493.

În schimb, o fișă a unui sat dispărut ar putea fi redactată în felul următor : Glodeni sau *Glodeani*, sat dispărut, aflat pe teritoriul actualei comune Vorona.

Mențiuni doc. : 16 noiembrie 1433 ; 31 iulie 1463.

Observații : La hotarul de sud-vest al actualei comune Vorona și al celui de nord-est al comunei Liteni, la circa 0,500—0,700 km sud-vest de satul Vorona Mare există o vale denumită Valea Glodinoasa. Acest hidronim trebuie pus în legătură cu numele vechiului sat Glodeni, menționat în documente, a cărei vatră a fost identificată pe terasa (platoul) de pe partea dreaptă a văii amintite. Aici, de pe o întinsă suprafață, s-au cules, din pământul proaspăt arat, numeroase bucăți de chirpici și fragmente ceramice atribuite culturilor Cucuteni, Latène (secolelor II—I î. e. n.), secolelor V—VI e. n. și secolelor XV—XVI.

Este foarte posibil ca acest punct să reprezinte, ținând seama de ceramica feudală din secolele XV—XVI, siliștea satului Glodeni dispărut probabil din secolul al XVI-lea.

Costăchescu, Doc. Mold. în St. M., I, p. 369—371 ; DRH, A, Mold. I, (1384 — 1448), p. 173 — 174 ; vezi și fișa repertoriului așezărilor LXX 5B.

Având în vedere experiența elaborării *Repertoriului arheologic al județului Botoșani*² la a cărui bază au stat principiile metodologice expuse mai sus, considerăm că reușita realizării *Repertoriului arheologic al Româ-*

² Lucrarea a fost discutată în numeroase recenzii atât de arheologi, cât și de istorici medievaliști : M. Babeș, *Contribuții la cunoașterea trecutului îndepărtat al poporului român*, „Era socialistă”, LVII, 11/1977, p. 56—57 ; idem, *Cărți noi în științele istorice*. Referate și recenzii, 1, 1977, București, p. 51—55 ; R. Harhoiu, SCIVA, 28, 1977, 2. p. 291 ; Al. Vulpe, Dacia, N. S., 21, 1977, p. 384—385 ; C. Iconomu, Cercetări Ist. S. N., 8, 1977, p. 571—572 ; I. Caproșu și I. D. Canciuc, AIIA Iași, 14, 1977, p. 585—588 ; Dan Monah și Silvia Antonescu, Carpica, 10, 1978, p. 422—425 ; Nicolae Stoicescu, RÎ, 31, 1978, 9, p. 1 675—1 677.

niei pe județe este absolut condiționată de respectarea următoarelor dezi-
derate :

1. Repertoriul trebuie alcătuit în colective mixte formate din specialiști ai Institutelor de arheologie din București, Cluj-Napoca, Iași și muzeografi cu experiență de la muzele județene, orășenești, de istorie a R.S.R., precum și istorici medieviști. Vor putea fi cooptați în colective și unii pasionați ai arheologiei care, prin cercetările lor de suprafață, au adus contribuții însemnate la identificarea a numeroase puncte arheologice.

2. Coordonarea colectivelor se va face de către Comisia arheologică a Academiei de Științe Sociale și Politice în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste.

3. Având în vedere experiența științifică a institutelor de arheologie, precum și fondul documentar existent în arhivele acestora considerăm potrivit ca redacțiile repertoriilor să aibă sediul la cele trei institute din București, Cluj-Napoca și Iași.

4. Este de dorit ca aceste repertorii să formeze o serie unitară, tipărite în condiții grafice identice și însoțite de o ilustrație cât mai suges-
tivă.

METHODOLOGISCHE ERWÄGUNGEN FÜR DIE ERARBEITUNG DES ÄRCHÄOLOGISCHEN KREISREPERTORIUMS

ZUSAMMENFASSUNG

Ausgehend von der, bei der Erarbeitung des archäologischen Repertoriums des Kreises Botoșani gesammelten Erfahrung, erklären die Verfasser die methodologischen Prinzipien, die bei der Gestaltung dieses Repertoriums angewandt wurden.

Diese Prinzipien werden zur wissenschaftlichen Diskussion gestellt, um damit zu allgemein gültigen Grundprinzipien zu gelangen, die dann bei der Erarbeitung der anderen archäologischen Kreisrepertorien angewandt werden sollen.